

बुढीगंगा नगरपालिकाका पदाधिकारीहरूको आचार संहिता २०७९

बुढीगंगा नगरपालिकाका पदाधिकारीहरूको आचारसंहिता २०७९

प्रस्तावना

नेपालको सबिधान बमोजिम सहकारीता, अस्तित्वका आधारमा सघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रात्मक शासन ब्यवस्थाको अभ्यास गर्दै सङ्घ, प्रदेश र स्थानिय तहबीच सुमधुर अन्तरसरकार सम्बन्ध कायम गर्न, स्थानिय शासन ब्यवस्थामा जनताको अर्थपुर्ण सहभागिता प्रबद्धन गर्दै वढी जनमुखी, सेवामुखी, जनउत्तरदायी, पारदर्शी तथा सुशासनयुक्त स्थानिय शासनको प्रत्याभुति गर्न, स्थानिय तहलाई जनताको बिश्वासिलो शासन ईकाईका रूपमा स्थापित गर्न, स्थानिय तहबाट समाजका बिभिन्न बर्ग धर्म, लिङ्ग जातजातिका मौलिक संस्कृतिप्रति सम्मान र सहिष्णु भावनाको विकास गर्न तथा कानुनी राज्य, संघिय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रका लाभहरूको न्यायोचित बितरण र दिगो विकासको अवधारणालाई मूर्त रूप दिन हामी जनताबाट निर्वाचित पदाधिकारीहरूको आचरण र क्रियाकलापहरूलाई सोही अनुरूप मर्यादित र नमुना योग्य तुल्याउनका लागि बुढीगंगा नगरपालिकाका जनप्रतिनिधिहरूले नगरसभा नगरकार्यपालिकाको बैठकबाट पारित गरि यो बुढीगंगा नगरपालिकाका पदाधिकारीहरूको आचारसंहिता, २०७९ बनाई लागु गरेका छौं।

भाग - १

प्रारम्भिक

१ संक्षीप्त नाम र प्रारम्भ - १यो आचारसंहिताको नाम बुढीगंगा नगरपालिकाका पदाधिकारीहरूको आचारसंहिता २०७९ रहेको छ।

(२) आचारसंहिता नगरसभाबाट पारित भएको मिति देखि लागु हुनेछ ।

२ परिभाषा - बिषय वा प्रसंगले अर्को अर्थ नलागेमा यस आचारसंहितामा,

(क) "प्रमुख-भन्नाले बुढीगंगा नगरपालिकाको प्रमुखलाई सम्झनुपर्छ।

(ख) आचारसंहिता-भन्नाले नगरपालिकाका पदाधिकारीहरूको आचारसंहिता २०७९ लाई जनाउनेछ।

(ग) अनुगमन समिति -भन्नाले यस आचारसंहिता अनुसार गठित आचारसंहिता अनुगमन समितिलाई सम्झनुपर्छ।

(घ) कार्यपालिका -भन्नाले बुढीगंगा नगर कार्यपालिका सम्झनु पर्छ।

(ङ) पदाधिकारी -भन्नाले बुढीगंगा नगरपालिकाका प्रमुख, उपप्रमुख, वडाध्यक्ष, कार्यपालिकाका सदस्य तथा सभाका अन्य सदस्य समेतलाई सम्झनुपर्छ। यस शब्दले नगरपालिकाको आफ्नो कार्य सम्पादनका सिलसिलामा गठन गरेका जुनसुकै समिति वा उपसमिति वा कार्यदलमा सदस्यहरू समेत सम्झनुपर्छ।

(च) सभा –भन्नाले बुढीगंगा नगरसभालाई बुझाउनेछ।

(छ) स्थानिय तह –भन्नाले नेपालको संबिधान बमोजिमको गाँउपालिका, नगरपालिका र जिल्लासभा सम्झनुपर्छ।

(ज) नगरपालिका –भन्नाले महानगरपालिका, उपमहानगरपालिका र नगरपालिका समेतलाई जनाउनेछ।

भाग-२

पदाधिकारीहरूको आचरणहरू

३ सामान्य आचरणहरूको पालना गर्ने –पदाधिकारीहरूले पालना तथा अवलम्बन गर्नुपर्ने सामान्य आचरणहरू देहाएका उल्लेख बमोजिम हुनेछन्। जसको अवलम्बन गर्न हामी प्रतिबद्धता गर्दछौं।

३ १ नेपालको स्वतन्त्रता, स्वाधीनता, स्वाभिमान, राष्ट्रिय एकता, भौगोलिक अखण्डता र जनतामा निहित सार्वभौमसत्ताप्रति प्रतिबद्ध रहदै,

१क० पदाधिकारीहरूले नेपालको स्वतन्त्रता, सार्वभौमिकता, भौगोलिक अखण्डता, राष्ट्रिय एकता, स्वाधीनता र स्वाभिमानको अक्षुण्णतामा प्रतिकुल हुने कार्य गर्ने छैनौं।

१ख० कुनै पनि पदाधिकारीहरूले राष्ट्र विरुद्ध हुने कार्यमा सघाउ पुर्याउने, राष्ट्रिय गोपनियता भङ्ग गर्ने, राष्ट्रिय सुरक्षामा आँच पुर्याउने कार्यहरू गर्न वा त्यस्तो कार्यमा सहयोग पुर्याउने कार्य गर्ने वा गराईने छैन।

१ग० कुनै पदाधिकारीहरूले पदिय जिम्मेवारी पालना गर्दा सदैव राष्ट्र र बृहत्तर हितलाई ध्यानमा राखी गर्नेछौं।

१घ० कुनै पनि व्यक्ति वा निकाएले जनतामा निहित सार्वभौमसत्ता, राष्ट्रिय एकता, स्वाधीनता, सामाजिक, धार्मिक, साँस्कृतिक तथा एतिहासिक सौहार्दतामा आँच पुर्याउने गरी कार्य गरेमा त्यस्तो कार्य निरुत्साहित गर्नेछौं।

३ २ संघ, प्रदेश र स्थानीय तह बिचको सु-सम्बन्धमा जोड दिदै: (क) पदाधिकारीहरूले संघ, प्रदेश र स्थानीय तहबीचको सुसम्बन्ध, कार्यअधिकार क्षेत्र, कार्य प्रणाली वा संस्थागत प्रबन्धमा कुनै आँच पुर्याउन वा दखल दिन वा अन्तर सरकार सम्बन्धमा खलल पार्ने कुनै क्रियाकलाप गर्न वा वक्तव्य वा प्रकाशन वा प्रचार प्रसार गरिने छैन।

(ख) कुनै पनि आधारमा स्थानिय तहका बासिन्दाहरूलाई भेदभाव गर्ने वा समान सुरक्षा, सेवा, सुबिधा र संरक्षणबाट बन्चित गरिने छैन। तर महिला, बालवालीका, अपाङ्ग भएका व्यक्ति, दलित, जेष्ठ नागरिक लगाएतका पछि परेका वर्ग, क्षेत्र तथा समुदायको हकहितका लागि विषेश व्यवस्था गर्न प्रतिबद्ध रहनेछौं।

(ग) अन्तर स्थानिय तह तथा अन्तर सरकार वस्तु वा सेवाको निर्वाध आवगमनलाई कुनै बाधा गरिने वा भेदभाव गरिने छैन।

३ ३ संघिय लौकतान्त्रिक गणतन्त्रात्मक शासन प्रणाली, स्वशासन र स्वायत्त शासन, संघ, प्रदेश र स्थानिय तहबाट राज्यशक्तिको प्रयोग तथा विश्वव्यपी मानब अधिकार र मौलिक अधिकारका मान्य सिद्धदतको प्रबर्दन गर्न,

(क) जनतामा निहित सार्वभौमसत्ता, स्वशासन तथा स्वायत्त शासन, संघ, प्रदेश र स्थानिय तहबाट राज्यशक्तिको प्रयोग, संघीय लोक्तान्त्रिक गणतन्त्रका मान्य सिद्धान्तहरूलाई उच्च सम्मान र आत्मसात गरिनेछ।

(ख) संघिय लोकतान्त्रिक प्रणाली, स्थानिय स्वायसत्ता र तल्लो तहमा अधिकारको बिकेन्द्रिकरणका सिद्धान्त तथा नितिलाई अनादर गर्ने, जनताप्रतिको उत्तरदायित्वलाई अस्विकार गर्ने अबहेलना गर्ने अन्तर सरकार सम्बन्ध एवम् स्थानिय तहहरू र साझेदार संघ संस्थासंगको कानुन बमोजिमको सम्बन्धमा खलल पर्ने जस्ता कुनै लेख, समाचार, भाषण, वक्तव्य प्रकाशन वा प्रशारण गर्नु वा गराउनु हुदैन।

तर यस कुराले उल्लेखित विषयमा अनुसन्धानमुलक कुनै लेख रचना प्रकाशित गर्न र सो अनुरूप धारणा राख्न रोक लगाएको मानिने छैन।

३ ४ साधन श्रोतको पूर्ण सदुपयोग गर्न

(क) कानुन बमोजिम आफुले पाउने सेवा सुविधाबाहेक स्थानिय तहको साधन, श्रोत, नगद वा जिन्सी कुनै प्रकारले मास्न, उपभोग गर्न र दुरुपयोग गर्न गराउनु हुदैन।

(ख) कुनै पनि पदाधिकारले सार्वजनिक स्रोतको प्रयोग गर्दा अधिकतम सदुपयोग र उत्पादनशिल कार्यमा प्रयोग गर्नु प्रनेछ।

३ ५ आफ्नो जिम्मेवारीको प्रभावकारी कार्यन्वयन गर्न गराउन,

(क) कुनै पनि पदाधिकारीहरूले कानुनले तोके बमोजिमका पदाधिकारीहरूलाई पूर्व जानकारी नदिई आफ्नो सेवा दिने स्थान छोडी अन्यत्र जानु हुदैन।

(ख) पदाधिकाररिले प्रचलित कानुनमा तोकिए भन्दा बढी समयका लागी आफ्नो कार्यक्षेत्र भन्दा बाहिर जानुपर्ने आफ्नो पदको अख्तियारी नदिई जानु हुदैन।

३ ६ गैर कानुनी आश्वासनलाई निरत्साहित गर्न,

(क) संबिधान तथा प्रचलित कानुनले दिएको अधिकार क्षेत्र भन्दा बाहिरका काम गरिदिन्छु भनि कसैलाई पनि आश्वासन दिनु हुदैन।

- (ख) कानून बमावजिम गर्नुपर्ने काम गर्न वा सेवा दिनका लागि आनाकानी वा ढीलाई गर्ने,जानीजानी,अनावश्यक झंझट थप्ने वा आफ्नो अधिकार क्षेत्र बाहिरको काम गरिदिन वा गराई दिनेछु भनी आश्वासन वा भरोसा पर्ने कुनै काम गर्नु वा गराउनु हुदैन।
- (ग) स्थानिय तहका पदाधिकारीहरुले ऐनले तोकेको योजना तर्जुमा प्रकृयाको जानकारी नदिई कुनै व्यक्ति,संस्था वा समुदायलाई स्थानिय तहको योजना बाहेकका कुनै कार्यक्रम वा योजना स्वीकृत गरिदिन वा गराई दिने आश्वासन दिनु हुदैन।
- (घ) आफ्नो लागि वा अरु कसैको लागि अनुचित लाभ पुग्ने गरी पदको दुरुपयोग गर्ने कार्य गर्नु गराउनु हुदैन।

३ ७ राजनीतिक आस्थाका आधारमा भेदभावपूर्ण कार्य नगर्न दृढ रहदै,

- (क) राजनितिक आस्था वा बिचारका आधारमा कार्यपालिका वा सभाका सदस्यहरु वा कर्मचारीहरु वा सेवाग्राहि तथा आम नागरिकहरुसग तेरो मेरोको भावना राखि कुनै कार्य गर्नु वा गराउनु हुदैन।
- (ख) आफु सम्बद्ध राजनितिक दल वा सम्बद्ध कुनै निकाय वा संघसंस्थालाई मात्र लाभ पुग्ने वा सुविधा हुने गरि कुनै निर्णय वा योजना कार्यक्रम कार्यन्वयन गरिने छैन।

३ ८ सामाजिक सौहार्दता र समावेशिकरणप्रति दृढ संकल्पित रहदै,

- (क) सामाजिक सद्भाव तथा सौहार्दमा प्रेम खल्बल्याउन नहुने-बिभिन्न जात जाति, धर्म, वर्ग, क्षेत्र सम्प्रदायबिच सामाजिक सद्भाव र सौहार्दता खल्बल्याउने कुनै काम वा अन्य कुनै ब्यवहार गर्नु वा गराउनु हुदैन। कुनै सम्प्रदाय बिचको सु सम्बन्ध खलल गर्ने गरि क्रियाकलाप गर्नु गराउनु र प्रचार प्रसार गर्नु गराउनु हुदैन।
- (ख) छुवाछुतलाई प्रश्रय दिने ब्यवहार गर्नु हुदैन। कुनै बिचार ब्यक्त गर्दा जातीय, धार्मिक, साँस्कृतिक वा सामाजिक विदेश वा धार्मिक भेदभाव जनाउने खालका काम कुरा गर्ने वा उखान टुक्का प्रयोग गर्ने कुनै जाति, धर्म संस्कृति वा समुदायको स्वाभिमानमा धक्का लाग्ने वा आघात पुग्ने खालका शब्द वाणीहरुको प्रयोग गर्नु हुदैन।
- (ग) कुनै पनि जातजाति, धर्म, वर्ण, लिङ्ग आदिका आधारमा भेदभाव गर्नु हुदैन तथा सबै समुदायका कानुनी हकहित र मौलिक संस्कृति प्रति बोली र ब्यवहार दुबै तरवबाट प्रतिकुल असर पर्नेगरि कार्य गर्नु गराउनु हुदैन।
- (घ) कुनै पनि समुदायको परम्परा देखिको धर्म अवलम्बन गर्ने धार्मिक स्वतन्त्रताको सम्मान गर्नु पर्नेछ। तर आफ्नो क्षेत्र भित्र कसैको धर्म परिवर्तन गर्ने गराउने कुनै पनि क्रियाकलाप हुन दिनु हुदैन।

- (ङ) कुनै विदेशी नागरिक वा संस्थाले नेपालको सभ्यता, नेपाली जनता बिचको सदभाव बिगाने वा भडाकाउने काम गरेको वा गर्न लागेको जानकारी भएमा तत्काल सम्बन्धित निकायमा सुचित गर्नु पर्नेछ।

३ ९ पदाधिकारीबिच कार्यजिम्मेवारीको न्यायोचित बाँडफाँड गर्न

- (क) पदाधिकारीहरुबिच जिम्मेवारी, अधिकार वा सुविधा वा दायित्वको बाँडफाँड गर्दा राजनितिक दल संगको सम्बन्धता वा राजनितिक आस्था वा महिला वा पुरुष वा सामाजिक समावेशिकरणका आधारमा भेदभाव गर्नु हुदैन।

तर कानुन बमोजिम विशेष जिम्मेवारी र अवसर दिनका लागि उल्लेखित प्रावधानले रोक लगाएको मानिने छैन।

३ १० कसैको स्वाभिमान र अस्तित्वमा कुनै आँच आउन नदिन,

- (क) पदाधिकारीले सबै संग शिष्ट र मर्यादित वाणी तथा शब्दको प्रयोग गर्नु पर्नेछ। शालिन र स्वाभाविक सामाजिक आचारहरु गर्नुपर्नेछ। जनतासंग हार्दिक नम्र र आदार पूर्वक व्यवहार गर्नु पर्नेछ।
- (ख) पदाधिकारीबाट कार्यपालिका र सभाका सदस्यहरु, स्थानिय तहका कार्यरत कर्मचारीहरुमा एक अर्का प्रति झुटा लान्छना लगाउने, रिस राग देष राख्ने तथा एक अर्काको विषयमा अप्रासांगिक टिकाटिप्पणी गर्नु वा अतिसयोत्तिपूर्ण अभिव्यक्ति दिईनेछैन।
- (ग) पदाधिकारीले निर्वाचित जनप्रतिनिधि, कर्मचारी, सेवाग्राहीहरु प्रति राम्रो व्यवहार र शिष्ट भाषाको गर्नेछन्।
- (घ) पदाधिकारी संस्थागतरूपमा कुनै धारणा व्यक्त गर्दा स्थानिय तह, यसका निर्णयहरु वा कुनै पदाधिकारी वा कर्मचारीलाई होच्याउने वा अनादर गर्ने भाषा वा अभिव्यक्ति दिनु वा दिन लगाउनु हुदैन।
- (ङ) पदाधिकारी तथा कर्मचारी बिच एक अर्काको काम, पेशागत मर्यादा र कार्यगत स्वायत्तताको सम्मान गर्ने बातावरण सिर्जना गर्नु पर्नेछ।
- (च) पदाधिकारीहरुले एक अर्काको व्यक्तिगत रूपमा टिकाटिप्पणी गर्न हुदैन। तर पदाधिकारीको कामसंग सम्बन्धित विषयमा स्वस्थ रूपमा एक अर्काका कमि कमजोरी तथा सवल पक्षहरुलाई औल्याउन कुनै बाधा पुग्ने छैन।
- (छ) पदाधिकारीहरुले एक अर्काका विषयमा सकारात्मक तवरले छलफल गर्ने, सुझाव दिने, आलोचना तथा टिप्पणीहरु राख्नुपर्नेछ र एक अर्कालाई पदिय काम गर्नमा सहयोग, उत्साह र प्रेरणा प्रदान गर्नुपर्नेछ।

३ ११ सामाजिक मान्यता विरुद्धका आचरणहरु निरुत्साहित गर्दै।

- (क) कार्यालय समयमा वा पदियकामका सिलसिलामा मादक पदार्थ वा लागु पदार्थको सेवन गर्नुहुदैन । कार्यालय हाता भित्र तथा सार्वजनिक सभा, समारोह, बैठक, आदि स्थलहरूमा मध्यपान, धुम्रपान, सुती, गुट्टका वा पान सेवन गर्नु हुदैन ।
- (ख) फरक लिङ्गका पदाधिकारी, कर्मचारी, सेवाग्राहि तथा आम नागरिक प्रति अस्वस्थ आलोचना गर्ने, जिस्काउने तथा उनिहरूको मनोबल घटाउने खालका अभिव्यक्ति दिने, दिन लगाउने वा कुनै पनि माध्यमबाट कुनै यौनजन्य दुरासय हुने खालका कुनै काम कारबाहि गर्न गराउन वा यौनजन्य अश्लील तस्वीरहरू प्रकाशन गर्ने, प्रदर्शन गर्ने, आशय देखाउने, अनुचित लाभका दृष्टीले काममा अलझाउने जस्ता हैरान पार्ने व्यवहार गर्नु वा गराउनु हुदैन ।
- (ग) लेखेर, बोलेर, भाषण गरेर वा जुनसुकै माध्यमबाट पनि महिला तथा पुरुष विच भेदभाव जनाउने खालका काम वा व्यवहार गर्न वा उखान टुक्रा, थेगो, वा शब्दको प्रयोग गर्नु गराउनु हुदैन ।
- (घ) लैङ्गिक आधारमा भएका घरेलु हिंसा र भेदभावका घटनाहरूलाई लुकाउने र गोप्य राख्ने कार्य गर्ने वा सहयोग पुर्याउन गर्न गराउनु हुदैन ।

३ १५ बालबालिकाको सर्वाङ्गिक विकास र हकहित प्रति सचेत रहदै

- (क) बालबालिकाको सार्थक सरोकारका विषय तथा विकास र शासन प्रक्रियामा बालबालिकाको सार्थक सहभागितामा होच्याउने वा अवमुल्यान गर्ने विचार, अभिव्यक्ति दिन वा त्यस्तो व्यवहार गर्न गराउन हुदैन ।
- (ख) आफ्नो परिवारमा बालश्रमिक राख्न हुदैन । समुदायमा बालश्रम वा बालशोषणलाई संरक्षण वा प्रोत्साहन हुने कुनै किसिमका क्रियाकलाप गर्न गराउन पाइने छैन ।

४ सार्वजनिक सम्पतिको प्रयोग तथा सुविधा सम्बन्धि आचरणहरू: सार्वजनिक सम्पतिको प्रयोग तथा सुविधि सम्बन्धमा देहायका आचरणहरू पालना गर्न प्रतिवद्धता व्यक्त गर्दछौं,

४ १ पदाधिकारी तथा कर्मचारिको सुविधाका लागि छुट्याइएको सेवा वा सुविधा वा भत्ता आफ्नो आन्तरिक स्रोतको कति अंश हुन आउछ । भन्ने एकिन गरि सभामा छलफल गरि आम नागरिकलाई जानकारी दिई किफायति रूपमा न्यूनतम सुविधाको ब्यवस्था गरिनेछ ।

४ २ पदाधिकारुले कानुन बमोजिम तथा कार्यालयको काममा बाहेक स्थानिय तहको मानविय, आर्थिक वा भौतिक साधन स्रोतको आफु वा अन्य कुनै ब्यक्तिबाट प्रयोग वा उपयोग गर्ने वा गराईनेछैन ।

४ ३ आफ्नो पदिय अहोदाको आधारमा कुनै समिति, संस्था वा ब्यक्तिहरूबाट निजि सेवा तथा सुविधाहरू लिन वा लिन लगाईने छैन ।

४ ४ स्थानिय तहको सेवा प्राप्त गरे वा सार्वजनिक सम्पतिको प्रयोग गरे बाफत पदाधिकारी, कर्मचारी वा अन्य कुनै व्यक्ति वा संस्थाले कानुन बमोजिम तिर्नु बुझाउनु पर्ने कर, शुल्क, सेवा शुल्क दस्तुर, भाडा बुझाउनबाट छुट लिने दिने गरि निर्णय गर्नु वा गराउनु हुदैन।

४ ५ स्थानिय तहका पदाधिकारीहरूले आफुले प्राप्त गर्ने सुविधाहरूको विवरण आम जानकारीका लागी स्थानिय तह मार्फत सार्वजनिक गर्नु पर्नेछ।

५ निति निर्माण, योजना तर्जुमा र निर्माण गर्दा पालना गर्नुपर्ने आचरणहरू: निति, निर्माण, योजना तर्जुमा र निर्माण गर्दा देहाएका आचरणहरूको पालना गर्न गराउन देहाय बमोजिम गरिनेछ,

५ १ निर्णय प्रकृत्यामा भाग लिनु पूर्व बैठकमा जानकारी दिनुपर्ने १ पदाधिकारीले आफु समेत संलग्न भई कुनै निर्णय गर्नुपर्ने बैठकमा छलफलमा लिनु पूर्व देहाय बमोजिमका सुचनाहरू सम्बन्धित भए सो दिनुपर्नेछ:

(क) स्थानिय तहको भर्ना प्रकृत्या, खरिद, बिक्रि वा ठेकापट्टाको निर्णय प्रकृत्या, कुनै किसिमको दण्ड जरिवाना वा मिनाह गर्ने निर्णय प्रकृत्या, कुनै पक्षसंगको सम्झौताको म्याद थप वा खारेजिका विषयमा वा तेस्तै कुनै निर्णय गर्नुपर्ने विषयमा सम्बन्धित व्यक्तिसंग आफ्नो कुनै स्वार्थ वा रिसिबि वा लेनदेन वा अन्य कुनै प्रकारको नाता सम्बन्ध रहेको भए सो कुरा,

(ख) स्थानिय तहको निति निर्माणबाट प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्ष रूपमा लाभ वा हानी हुने व्यक्ति, संस्था, पक्ष वा कम्पनि संग लिनुदिनु भए सोको विवरणहरू

ग) कुनै पेशा वा व्यवसायिक संघ सस्थामा पदाधिकारीको प्रतिनिधित्व, लगानी, शेयर, हित वा स्वार्थ भए सो को विवरण र त्यस्तो काममा लगाउने संस्था सम्बन्धि विवरण,

२) यदि कुनै पदाधिकारीको निर्णय गर्नुपर्ने पक्ष वा विषयसंग सम्बन्ध रहेछ भने बैठकको अध्यक्षले त्यस्तो पदाधिकारीलाई बैठकको निर्णय प्रकृत्यामा तटस्थ रहन वा भाग नलिनका लागि निर्देशन गर्नु पर्नेछ ३) पदाधिकारीले कुनै विकास निर्माण कार्यको लागी गठन हुने उपभोक्ता समितीमा रही कार्य गर्नु हुदैन ।

५ २ सहभासगितामुलक तथा पारदर्शीरूपमा नीति निर्माण र निर्णय गर्ने:

क) पदाधिकारीहरूले योजनाको छनोट, प्राथमिकीकरण, कार्यान्वयन, अनुगमन, मुल्यांकनका विषयहरूमा लाभग्राही, उपभोक्ता तथा सरोकारवाला समुहको व्यापक सहभागिता र प्रतिनिधित्व गराएर निर्णय गर्नुपर्दछ ।

ख) स्थानीय तहबाट निर्णय दिनुपर्ने विषयहरू, नियुक्ति वा सेवा सुविधा दिने वा लिने विषयका कुराहरू पारदर्शीरूपमा गर्नु पर्नेछ ।

ग) स्थानीय तहका बैठकहरू आम जनताका लागी खुला गर्न उचित प्रकृत्याहरू निर्धारण गर्नु पर्नेछ

घ) निर्णय गर्दा कानूनले तोकेको अवधिभित्र निर्णय गर्नुपर्छ । कानूनले समय नतोकेको अवस्थामा विषयको प्रकृती हेरी यथासम्भव छीटो र उपयुक्त समयावधि भित्र निर्णय गर्नुपर्नेछ तर कुनै कारणले निर्णय गर्न लाग्ने समयावधी लम्बिने वा निर्णय गर्न नसकिने भएमा सो को तथ्यपूर्ण जानकारी सम्बन्धित पक्षलाई उपलब्ध गराउनु पर्नेछ ।

ङ) पदाधिकारीले नागरिक वा सेवाग्राहीलाई नअल्याउने गरी स्पष्ट राय तथा सल्लाह दिनु पर्नेछ ।

६ पुरुस्कार, उपहार, दान, चन्दा वा निजी सेवा सुविधा र लाभ ग्रहण सम्बन्धि आचरण:

पुरुस्कार, उपहार, दान, चन्दा वा निजी सेवा सुविधा र लाभ ग्रहण सम्बन्धमा देहायका आचरणहरूको पालना गर्न गराउन प्रतिवद्ध रहदै,

क) कानून बमोजिम आफ्नो कर्तव्य निर्वाह गर्ने सिलसिलामा कसैबाट कुनै प्रकारको नगद वा सेवा सुविधाको रूपमा उपहार, पुरुस्कार, चन्दा लिनु हुदैन । त्यस्तो सेवा सुविधा दिनका लागि बाध्य पार्ने कुनै व्यवहार गर्न वा गराउन हुदैन ।

ख) स्थानीय तहसंग कुनै खास विषयमा स्वार्थ निहीत भएको वा सम्भाव्य स्वार्थ भएको कुनै पनि व्यक्तिबाट कुनै प्रकारको मैत्री व्यवहार र आमन्त्रण, भोज भतेर, खानपिन, मनोरञ्जन, बसोवास सुविधा, भाडा सुविधा आदि लिनु वा दिनु हुदैन ।

ग) पदाधिकारीले आफ्नो स्थानीय तहलाई जानकारी नदिई कुनै व्यक्ति, संस्था वा निकायबाट दान, वक्सिस, चन्दा वा उपहार स्वीकार गर्नु हुदैन ।

७ सामुदायिक संघ संस्था, निजी क्षेत्र, विकास साझेदार, गैर सरकारीसंस्थाको साझेदारी: विकास साझेदार, गैर सरकारी संस्था, सामुदायिक संघ संस्था, निजी क्षेत्रसंग साझेदारि गर्दा देहायका आचारहरूको पालन गर्न प्रतिवद्ध रहदै,

क) विकास साझेदारि निकाय, गैर सरकारी संस्था, सामुदायिक संघ संस्था, निजी क्षेत्रसंग संस्थागत सम्बन्ध र समन्वय प्रवर्द्धन गरिनेछ । व्यक्तिगत लाभहानी का आधारमा व्यवहार गरिने छैन ।

ख) विकास साझेदार निकाय, गैर सरकारी संस्था, सामुदायिक संघ संस्था, निजी क्षेत्रसंगको आफ्नो क्षेत्रभित्रको योजना, कार्यक्रम, बजेट तथा प्रतिवेदन कार्यलाई एकिकृत रूपमा अगाडी वढाइनेछ ।

८ निशपक्ष, सम्मान र कदरपूर्ण व्यवहार सम्बन्धी आचरणहरू: पदाधिकारीले आफ्नो कार्यसम्पादन गर्दा निशपक्ष, सम्मान र कदरपूर्णरूपमा गर्न देहायका आचरण पालना गरिनेछ ।

क) स्थानीय तहको संस्थागत एंव कार्यगत स्वतन्त्रता र निशपक्षता अभिवृद्धी गर्न प्रयत्नशिल रहने ।

ख) पदाधिकारीहरूले पदिय कर्तव्य निर्वाह गर्दा वा आन्तरिक क्षेत्रबाट प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्ष रूपले आउने प्रभाव, प्रलाभन, दवाव, भनसुन, धम्की, आग्रह आदिबाट प्रेरीत वा प्रभावित नभई कार्यसम्पादन गर्ने ।

- ग) आफ्नो पदिय कर्तव्य पुरा गर्दा मोलाहिजा नराखी निर्भिक र स्वतन्त्र पुर्वक कार्यसम्पादन गर्ने गराउने ।
- घ) कुनै कर्मचारीलाई कार्यसम्पादनको सिलसिलामा अनुचित प्रभाव पार्ने वा दवाव नदिने ।
- ङ) प्रचलित कानुनले निषेध गरेको कुनै कार्य गर्न वा गराउन नहुने ।
- च) कर्तव्य पालना गर्दा जानकारीमा आएको कानुन बमोजिम गोप्य राख्नु पर्ने विषय वा कागजात वा व्यहोरा प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्ष रूपबाट प्रकाशन गर्न वा गराउन नहुने ।
- छ) पदाधिकारीले आफुले गर्ने काम निर्धारित समयभित्र सम्पादन गरिने छ । कानुन बमोजिम सम्पादन गर्नुपर्ने काम समयभित्र सम्पन्न नगरी आफुले गर्नुपर्ने काम पन्छाइने छैन ।

९. अन्य आचरणहरू: पदाधिकारीहरूका अन्य आचरणहरू देहाय बमोजिम गर्न प्रतिवद् रहन्छौं,

- क) आफ्नो सम्पतीको विवरण तोकिएको समयभित्र सम्बन्धित निकायमा बुझाइ सार्वजनिक गर्नुपर्नेछ ।
- ख) स्थानीय तहको काममा कुनै प्रकारको असर पर्न सक्ने गरी वा संविधान र प्रचलित कानुन विपरित हुने गरी स्थानीय तहको स्वीकृती बिना कसैबाट कुनै प्रकारको दान, दातव्य, कोसेली, उपहार आफुले स्वीकार गर्नु र आफ्नो परिवारको कुनै सदस्यलाई त्यस्तो विषयमा स्वीकार गर्न गराउनु हुदैन । विदेशी सरकार वा प्रतिनिधिबाट कुनै उपहार प्राप्त हुन आएमा स्थानीय तहमा सो कुरामा सुचना दिई निर्णय भए बमोजिम गर्नु पर्नेछ ।
- ग) स्थानीय तहको पुर्वस्वीकृत बिना कुनै कामको निमित्त कुनै किसिमको चन्दा माग्न वा त्यस्तो चन्दा स्वीकार गर्न वा कुनै किसिमको आर्थिक सहायता लिनु हुदैन ।
- घ) नेपाल सरकार वा प्रदेश सरकार वा स्थानीय तहको काम कारवाहिमा प्रतिकुल प्रभाव पर्ने गरी कुनै पत्रपत्रिकामा आफ्नो वास्तविक वा काल्पनिक नामबाट वा वेनामे कुनै लेख प्रकाशन गर्न, अनलाइन समाचार माध्यम वा सामाजिक सञ्जाल वा रेडियो वा टेलिभिजद्वारा प्रसारण गर्न गराउन हुदैन ।
- ङ) नेपाल सरकार वा प्रदेश सरकार वा स्थानीय तहको नीतिको विरोधमा सार्वजनिक भाषण दिने वा कुनै वक्तव्य प्रकाशन गर्न हुदैन ।
- च) मुलुकी एन विहावारीको महल विपरित हुने गरी विवाह गर्न गराउन हुदैन ।
- छ) विदेशी मुलुकको स्थायी बसोवास तथा डि भी को लागी आवेदन गर्नु हुदैन ।
- ज) पदाधिकारीले पदिय मर्यादामा आंच आउने गरी कुनै समुह वा व्यक्तिगत कानुन विपरित बार्ता गर्ने, सम्झौता गर्ने कार्य गर्नु गराउनु हुदैन ।

भाग ३

प्रचलित कानून बमोजिम पालना गर्नुपर्ने आचरणहरू

१० प्रचलित कानूनको प्रभावकारी कार्यान्वयन: (१) नेपालको संविधान, प्रचलित संघीय तथा प्रदेश कानून, अदालतको निर्णय वा आदेश तथा कानून बमोजिम संघ वा प्रदेशले दिएको निर्देशनको सम्मान र पालना गर्न र सो को तत्परतापूर्वक प्रभावकारी कार्यान्वयन गरिनेछ ।

(२) प्रचलित कानून बमोजिम पदाधिकारीहरूको सम्पति विवरण बुझाउने तथा सार्वजनिक गरिनेछ ।

(३) पदाधिकारीले प्रचलित कानून बमोजिम स्थानीय तहको बेरुजु तथा पेशकी फर्छौटको कार्यमा जिम्मेवारी वहन गर्नु पर्नेछ ।

११ अख्तियार दुरुपयोग तथा भ्रष्टाचार निवारण सम्बन्धि कानूनको कार्यान्वयनमा सहयोग: (१) स्थानीय तहका पदाधिकारीहरूको कानून बमोजिम भ्रष्टाचार वा अख्तियारको दुरुपयोग हुने किसिमका आचरणहरू गर्नु वा गराउन हुदैन ।

(२) स्थानिय तहका पदाधिकारीले स्थानिय तहमा प्रचलित कानून बमोजिम अख्तियारको दुरुपयोग ठहरिने कुनै काम वा व्यवहार भएमा सम्बन्धित निकायमा जानकारी दिनु पर्नेछ। र सम्बन्धित निकायबाट हुने छानबिन अनुसन्धान तथा जाँचबुझमा सहयोग गर्नुपर्नेछ।

(३) पदाधिकारीले आफुले थाहा पाएको भ्रष्टाचार मानिने कार्यहरूमा सुचना दिने र लिने गर्नुपर्दछ, तेस्तो सुचना लुकाउन र लुकाउन सहयोग गर्नु हुदैन।

(४) पदाधिकारीले आफ्नो कार्य सम्पादन गर्दा स्वार्थको दन्द देखिन सक्ने बाह्य क्रियाकलाप, रोजकारी, लगानी, सम्पति, उपहार वा लाभ लगाएतका कुराहरू बारे स्पष्ट गरी कार्य सम्पादन गर्नु पर्नेछ।

(५) भ्रष्टाचारबाट आर्जित सम्पति राख्ने, लुकाउने तथा प्रयोग गर्ने जस्ता कार्यलाई दुरुत्साहन गर्नु पर्दछ।

(६) भ्रष्टाचारबाट आर्जित सम्पति खोज तलास, रोक्का, स्थानान्तरण, नियन्त्रण, जफत एबम् फिर्ता सम्बन्धि कार्यमा सहयोग पुर्याउनु पर्दछ।

(७) पदाधिकारीले आफुले आफ्नो परिवारको नाममा कुनै जायजैथा खरिद गर्दा सार्वजनिक गरेर गर्नु पर्नेछ।

१२ निर्वाचित आचारसंहिताको पालना गर्नुपर्ने: (१) स्थानिय तहका जनप्रतिनिधिहरूले निर्वाचनका बखत पालना गर्नु पर्ने आचरणहरू निर्वाचन आयोगले तोके बमोजिम हुनु पर्नेछ।

(२) स्थानिय निकायका पदाधिकारीहरूले निर्वाचन आचारसंहिताको प्रभावकारी कार्यान्वयन तथा पालना गर्न गराउन सहयोग गर्नु पर्नेछ।

(३) स्थानिय तहका पदाधिकारीहरूले आफ्नो अहोदाको आधारमा प्राप्त सुबिधाहरू निर्वाचन प्रचार प्रसार वा सो संग सम्बन्धित प्रयोजनका लागि आफु वा अरु कसैबाट प्रयोग गर्न वा गराउनको लागि दिनु हुदैन।

(४) निर्वाचन प्रयोजनका लागि यस्तो सुबिधा दिन वा लिनका लागि स्थानिय तहहरूबाट संस्थागत रूपमा कुनै निर्णय गर्नु वा गराउनु हुदैन।

१३ आचारसंहिताको कार्यन्वयनका लागि आवश्यक सहयोग गर्नुपर्ने: (१) आचारसंहिता कार्यन्वयन तथा सार्वजनिकीकरणका लागि देहायका उल्लेखित व्यवस्थाहरू गरिनेछ,

क आचारसंहिताको कार्यन्वयन समितिको ब्यबस्था गरिने: कार्यपालिकाको प्रमुख वा कार्यपालिकाको तोकेको सदस्यको संयोजकत्वमा आचारसंहिता कार्यन्वयन समिति गठन गरिनेछ। सो समितिले नियमित रूपमा आचारसंहिता कार्यन्वयनको पक्षलाई सहयोग पुर्याई कार्यपालिकाको बैठकमा नियमित प्रतिवेदन दिनु पर्नेछ।

ख अनुगमनसमितिलाई सहायोग पुर्याउनु पर्ने: यस आचार संहिताको प्रभावकारी कार्यन्वयनका लागि अनुगमन समितिलाई आवश्यक पर्ने सहयोग उपलब्ध गराईनेछ।

(२) पदमधिकारीले आफ्नो कार्यविभाजन तथा कार्यसम्पादन निमावलिमा ब्यबस्था बमोजिम जवाफदेही, पारदर्शी सेवा प्रभाहको प्रबन्ध गर्न देहाय बमोजिम गर्न गराउन आवश्यक गरिनेछ,

(क) नागरिक वडापत्र बमोजिम कार्य सम्पादन गर्नु पर्ने, नागरिक वडापत्र सम्बन्धित सबैको जानकारीका लागि सबैले देखे ठाउँमा टाँस गर्नु गराउनु पर्नेछ।

(ख) स्थानिय तहले नागरिक वडापत्रमा उल्लेख भए अनुसार छिटो छरितो सेवा प्राप्त नभएमा सो उपर गुनासो सुनुवाई हुने र छानबिनबाट सेवाग्राहि पक्षलाई कुनै क्षेति वा हैरानी ब्यहोर्नु परेको देखिएमा पिडित पक्षलाई उचित उपचार र क्षतिपुर्ति उपलब्ध हुने ब्यबस्था गर्नु गराउनु पर्नेछ।

(३) कुनै पनि पदाधिकारीले आफुकहाँ आएको गुनासो तत्कालै सुन्ने ब्यबस्था मिलाई फछ्यौट गर्नु पर्नेछ।

भाग -४

अचारसंहिता पालना गर्ने गराउने ब्यबस्था

१४ आचारसंहिता अनुगमन समिति गठन: (क) कुनै पदकधिकारीले यस आचारसंहिता तथा अन्य प्रचलित संघीय, प्रदेश र स्थानिय कानुन बमोजिम पालना गर्नु पर्ने आचरणहरू उल्लंघन गरे, नगरेको सम्बन्धमा जाँचबुझ तथा अनुगमन गर्नका लागि सभाले सभाका सदस्यहरूमध्ये बाट देहाय बमोजिमका पदाधिकारी रहेको एक आचारसंहिता अनुगमन समिति गठन गरिनेछ।

क सभाका सदस्यहरूले आफूमध्येबाट छनौट गरेको एक जना संयोजक

ख सभाका सदस्यहरूले आफूमध्येबाट छनौट गरेको कस्तिमा एक जना महिला सहित दुई जना सदस्य

ग कार्यकारी अधिकृतले तोकेको स्थानिय तहको एक जना अधिकृत कर्मचारी सदस्य सचिव

(२) अनुगमन समितिका संयोजक सदस्य तथा सचिव माथि नै यस आचारसंहिताको उल्लंघनमा उजुरी परी निर्णय गर्नु पर्ने अवस्था भएमा सो विषयको छलफल जाँचबुझ तथा निर्णय प्रकृत्यमा निज सहभागी हुन पाउने छैनन्।

(३) यस आचारसंहिताको संयुक्त रूपमा उल्लंघन गरेको भनि अनुगमन समितिका संयावजक सदस्यहरू तथा सचिव माथि कुनै उजुरी परेमा त्यस उपर सम्बन्धित कार्य समितिले छानबिन गरी त्यस पछि बस्ने सभाको बैठकमा पेश गर्नु पर्नेछ।

(४) अनुगमन समितिका सदस्यहरूको पदावधि दुई वर्षको हुनेछ। यस समितिका सदस्यहरू लगातार दुई कार्यकाल भन्दा बढीका लागि निर्वाचित हुन सक्ने छैनन्। तर स्थानिय तहको कार्यकाल समाप्त भएको अवस्थामा यस समितिको पदावधि स्वतः समाप्त भएको मानिनेछ।

१५ अनुगमन समितिको काम, कर्तव्य तथा अधिकार: (१) अनुगमन समितिको काम कर्तव्य तथा अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछ।

(क) कुनै पदाधिकारीले आचारसंहिता उल्लंघन गरे नगरेको सम्बन्धमा उजुरी परेमा वा जानकारी हुन आएमा सोउपर जाँचबुझ तथा छानबिन गर्न सक्ने।

(ख) जाँचबुझतथा छानबिनका सिलसिलामा समाब्हान जारी गर्ने र साक्षी प्रमाण बुझ्ने अधिकार हुने।

(ग) अनुगमन समितिका सदस्यहरूले स्थानिय तहको सिफारिस तथा आमन्त्रणमा स्थानिय तहको जुनसुकै बैठकमा उपस्थित भई आफ्नो कामका विषयमा जानकारी दिन सक्नेछन्

(२) अनुगमन समितिको कामको लागी आवश्यक जनशक्ती, काम गर्ने ठाउँ, सामग्री तथा उचित वातावरण बनाई दिने जिम्मेवारी सम्बन्धित स्थानिय तहको हुनेछ।

१६ अनुगमन समितिको बैठक तथा कार्यविधि: (१) अनुगमन समितिको कार्य संचालन विधि देहायमा उल्लेख भए अनुसार हुनेछ।

(क) अनुगमन समितिको बैठक आवश्यकता अनुसार बस्नेछ।

(ख) अनुगमन समितिको बैठकको निर्णय बहुमतको आधारमा हुनेछ।

(ग) अनुगमन समितिले कारवाहि गर्दा सम्बन्धित पदाधिकारीहरूलाई सफाई पेश गर्ने उचित मौका दिनु पर्नेछ।

(घ) अनुगमन समितिले जाँचबुझ बाट देखाएको विवरण सहितको राय प्रतिवेदन सम्बन्धित कार्यपालिकामा पेश गर्नु पर्नेछ।

(२) अनुगमन समितिको बैठक तथा जाँचबुझ सम्बन्धि अन्य कार्यविधि समिति आफैले तोक्न सक्नेछ।

१७ अनुगमन समितिका सदस्यहरूको सेवा तथा सुविधाहरू: अनुगमन समितिका सदस्यहरूको बैठक भत्ता तथा अन्य सुविधाहरू स्थानिय तहले तोके बमोजिम हुनेछ।

१८ उजुरी: (१) स्थानिय तहको कुनै पदाधिकारीले पेशागत आचार उल्लंघन गरेमा त्यस बिषयमा आचारसंहिता अनुगमन समिति समक्ष उजुरी दिन सकिनेछ।

(२) माथि (१) बमोजिम दिईने उजुरी कुन पदाधिकारुहरूले कुन आचार उल्लंघन गरेको हो सोको आधार प्रमाण खुलाउनु पर्नेछ। स्थानिय तहले उजुरी फारमको नमुना बनाई सबैले सजिलै प्राप्त गर्न सक्ने स्थानमा राख्नुपर्नेछ।

(३) उजुरीको सम्बन्धमा कारवाहि माग गर्दा अनुगमन समितिले उजुरी वालासंघ थप विवरण वा कागजात माग गर्न सक्नेछ।

१९ गोप्य राख्नु पर्ने (१) अनुगमन समितिले उजुरवालाको नाम गोप्य राख्नुपर्नेछ।

(२) प्राप्त उजुरीका आधारमा कुनै पदाधिकारीहरू माथी लागेको आरोपमाथि छानबिन जारी रहेको अवस्थामा आरोपित पदाधिकारीको नाम समेत गोप्य राख्नुपर्नेछ।

२० जाँचबुझ: (१) यस आचारसंहितामा उल्लेखित आचारहरूको उल्लंघन गरेको बिषयमा अनुगमन समितिको राय सुझाव वा प्रतिवेदन आवश्यक कारवाहिका लागि कार्यपालिकामा पेश गर्नुपर्नेछ। प्रतिवेदन पेश गर्नु पूर्व सो समितिले देहायका प्रकृयाहरू पुरा गर्नु पर्नेछ।

(क) कुनै पदाधिकारीका बिरुद्द आचारसंहिता उल्लंघन गरेको कुनै उजुरी परेमा वा कुनै जानकारी प्राप्त भएमा त्यसको आधारमा अनुगमन समितिले कारवाहि गर्न आवश्यक छ वा छैन भनी जाँचबुझ गर्न वा गराउन सक्नेछ।

(२) जाँचबुझ गर्दा कुनै पदाधिकारी उपर कारवाहि गर्नु पर्ने देखिएमा अनुगमन समितिले तेस्तो सफाई पेश गर्न उचित मौका दिनु पर्नेछ।

(३) सफाई पेश गर्न मौका दिदा सम्बन्धित पदाधिकारी बरुद्ध लागेको आरोप र त्यसको आधारहरू प्रष्ट गरि आवश्यक कारवाहिका लागी कार्यपालिकाको बैठकमा पेश गर्नुपर्नेछ।

२१ अनुगमन समितिको सिफारिस कार्यन्वयन गर्ने: (१) अनुगमन समितिले यस आचारसंहितामा उल्लेखित कुराहरूको पालना भए नभएको सम्बन्धमा आवश्यक राय सुझाव तथा सिफारिस सहित कार्यन्वयनको लागी कार्यपालिकामा पेश गर्नुपर्नेछ।

(२) अनुगमन समितिले प्राप्त प्रतिवेदन तथा राय, सुझाव तथा सिफारिस उपर कार्यपालिकामा छलफल गरी आवश्यक निर्णय सहित कार्यन्वयन गर्नुपर्नेछ।

(३) आचारसंहिता पालनका विषयमा स्थानिय तहमा छुलफल हुँदाका बखत सम्बन्धित पक्षका प्रतिनिधिहरूलाई सहभागी गराउन सकिनेछ।

२२ आचारसंहिताको उल्लंघनमा सजाय: (१) यस आचारसंहिताको कार्यन्वयन गर्दा स्थानिय तहबाट सजायको रूपमा देहायका उल्लेखित एक वा सोभन्दा बढी प्रकृयाहरू अपनाउन सकिनेछ।

(क) सम्बन्धित पदाधिकारीलाई समेत गराउने।

(ख) आलोचना तथा आत्मालोचना गर्न लगाई सोको जानकारी सार्वजनिक गर्न लगाउने।

(ग) सार्वजनिक सुनुवाईका लागि सार्वजनिक गर्ने गराउने।

(घ) प्रचलि ऐन कानूनको उल्लंघन भएका अवस्थामा सम्बन्धित निकायमा सुचना दिने र आवश्यक कार्रहिका लागि लेखी पठाउने।

(२) आरोपित पदाधिकारी माथि भएको कुनै पनि कारवाहिका विषयमा निज कुनै राजनितिक दलसंग आवद्ध भएको हकमा सम्बन्धित राजनितिक दललाई जानकारी गराउनु पर्ने।

२३ कार्रहिको विवरण सार्वजनिक गर्नुपर्ने: आचारसंहिताको कार्यन्वयनका सम्बन्धमा पदाधिकारी माथि भएको कार्रहिको विवरण आम जानकारीका लागि स्थानिय तहको सुचना पाटी र स्थानिय पत्रपत्रिकामा प्रकाशित गर्नुपर्नेछ। सोको जानकारी राजनितिक दलहरू, संघिय मामिला तथा स्थानिय विकास मन्त्रालय, निर्वाचन आयोग, प्रदेश सरकारको सम्बन्धित विभाग निकाय स्थानिय प्रसाशनलाई गराउनु पर्नेछ।

भाग -५

विविध

२४ आचारसंहिताको पालना गर्नु सबैको कर्तव्य हुने: यो आचार संहिताको पालना गर्नु पदाधिकारीको जिम्मेवारी तथा कर्तव्यको एक अभिन्न अंगको रूपमा रहनेछ।

२५ पदाधिकारीलाई आचारसंहिताको जानकारी दिनुपर्ने: यो आचारसंहिता स्थानिय तहका पदाधिकारी तथा कर्मचारीलाई अनिवार्य रूपमा जानकारी दिई हस्ताक्षर गराई लागु गरिनेछ।

२६ सरोकारवालाहरूलाई आचारसंहिताको जानकारी उपलब्ध गराउनु पर्ने: स्थानिय तहका पदाधिकारीको आचारसंहितासमय समयमा आचारसंहितामा भएको संशोधनको विवरण तथा आचारसंहिताको कार्यन्वयनका विवरण हरूको जानकारी बार्षिक रूपमा स्थानिय तहका राजनितिक दलहरू संघिय मामिला तथा स्थानिय विकास मन्त्रालय तथा प्रदेश सरकारका सम्बन्धित निकायलाई गराउनु पर्नेछ।

२७ आचारसंहिताको कार्यन्वयनमा राजनितिक दलको सदुपयोग: (१) कुनै पदाधिकारी बाट यस आचारसंहिताको उल्लंघन भएको ठहर भएमा निजमाथि लागेको आरोप तथा सो सम्बन्धमा सिफारिस भएको

कारवाहिको बिबरण समेत समेबन्धित पदाधिकारी सम्बद्ध राजनितिक दललाई जानकारी गराउनु साथै सार्वजनिक समेत गर्नुपर्नेछ।

(२) जाँचबुझका आधारमा पदाधिकारी उपर कारवाहिका लागि भएको सिफारिसको कार्यन्वयन गर्ने वा सचेत गराउने काममा सरकारी निकाय एवं राजनितिक दलहरुको सहयोग लिन सकिनेछ।

२८ आचारसंहितामा संसोधन: (१) स्थानिय तहका सभाबाट आचारसंहितामा संसोधन गर्न सकिनेछ।

(२) आचारसंहितामा भएको संसोधनको जानकारी सम्बन्धित सबै पदाधिकारी, कर्मचारी, तथा सरोकारवालाई दिनुपर्नेछ।

(३) निर्वाचन आचारसंहितामा संसोधन भएका खण्डमा आम जनताका लागि सार्वजनिक गर्नु पर्नेछ।

(४) नगरपालिकाले आफ्नो स्थानिय विशिष्टता कार्य प्रकृति र आवश्यकता अनुसार यस आचार संहितामा समय समयमा थप ब्यबस्था समावेश गरी लागु गर्न सकिनेछ।

